PROFFIL WARD CWMBWRLA: MEHEFIN 2024

Cynghorwyr (Pleidlais etholiadol, Mai 2022): Peter Black CBE (Liberal Democrat – 1,455); Chris Holley OBE (Liberal Democrat – 1,160); Graham Thomas (Liberal Democrat – 1,136). *Y ganran a bleidleisiodd = 34%. Etholwyr: 5,717.*

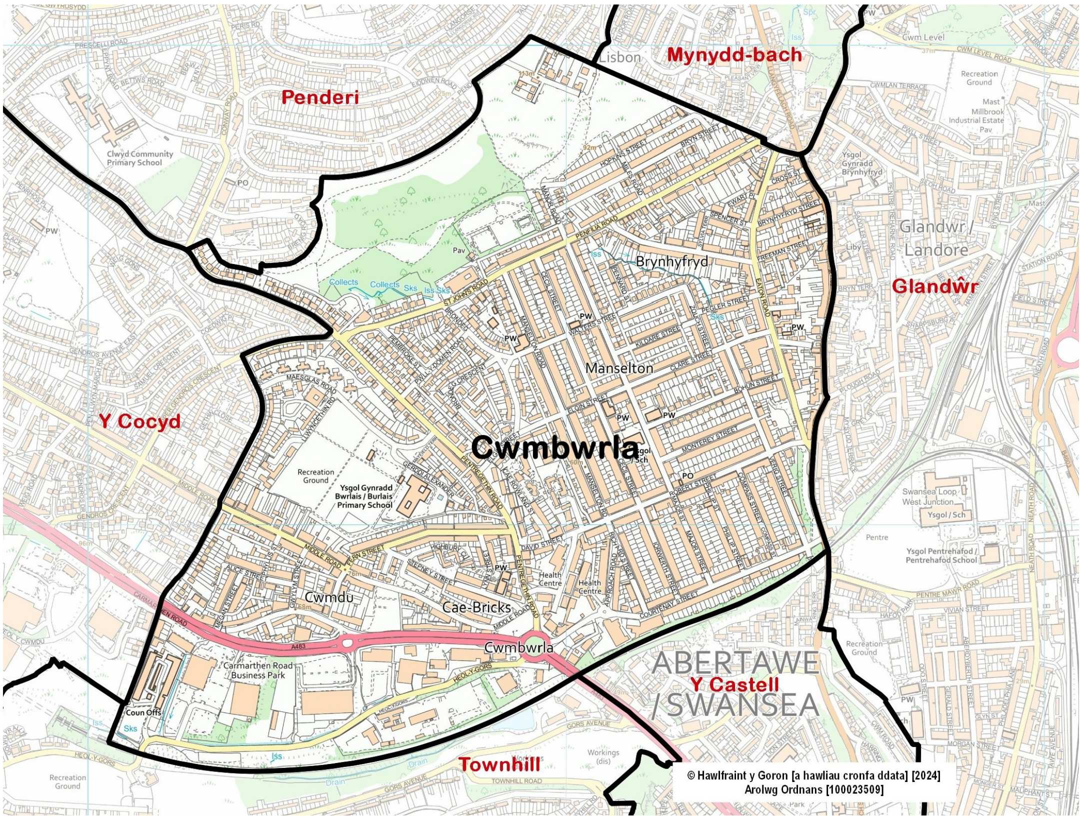

- **Lleoliad**: Tua 2 gilometr i'r gogledd o ganol dinas Abertawe, yn cynnwys ardaloedd Brynhyfryd, Trefansel, Cwmbwrla a Chwmdu.
- **Wardiau cyfagos**: Mynydd-bach, Glandŵr, Y Castell, Townhill, Y Cocyd, Penderi.
- **Adolygiad o ward etholiadol 2022**: Dim newid.
- **Ardaloedd Etholaethol**: Dwyrain Abertawe (Senedd Cymru a Senedd y DU hyd at fis Gorffennaf 2024) / Gorllewin Abertawe (Senedd y DU o fis Gorffennaf 2024).
- **Poblogaeth** (Amcangyfrif Swyddfa Ystadegau Gwladol wedi'i dalgrynnu, canol 2022): 7,500.
- **Ardal**: 1.5 km². **Dwysedd poblogaeth**: 5,069 pobl fesul km² (SYG, 2022)
- **Cyflogaeth** (ward flaenorol, amcangyfrif y gweithle SYG, 2022): 1,500. Prif gyflogwyr: busnesau Ystâd Ddiwydiannol Carmarthen Road, Mecca Bingo, Wickes DIY, Interserve, Cyngor Abertawe (ysgolion).

Nodweddion, cyfleusterau ac ardaloedd lleol ward:

YNGHYLCH Y WARD

Datblygodd Cwmbwrla, sydd i'r gogledd o ganol y ddinas, yn bennaf yng nghanol y 19eg ganrif, i gartrefu glowyr a gweithwyr lleol a gyflogwyd mewn diwydiannau yng Nghwm Tawe Isaf. Ardaloedd gogledd-ddwyrain a de'r ward oedd y cyntaf i gael eu datblygu'n drwm ac fe'u nodweddir gan strydoedd ar ffurf grid. Tai teras yw'r math amlycaf o lety, gyda'r rhan fwyaf o gartrefi'n eiddo i berchen-feddianwyr neu wedi'u rhentu'n breifat.

Bu datblygiad ar ochr orllewinol y ward yn bennaf rhwng troad y ganrif a'r blynyddoedd rhwng y rhyfeloedd. Mae'r ward wedi'i chysylltu â chanol dinas Abertawe gan Carmarthen Road (A483), y prif lwybr prifwythiennol, y datblygwyd defnyddiau masnachol cymysg ar ei hyd.

YSTADEGAU POBLOGAETH AC AELWYDYDD

Amcangyfrifon poblogaeth (2022)

Poblogaeth	Cwmbwrla		Abertawe
	Cyfanswm	%	%
Oed: 0-4	379	5.0	4.7
5-15	973	12.9	12.4
16-24	697	9.2	12.9
25-44	2,064	27.4	24.6
45-64	1,972	26.1	24.8
65-74	831	11.0	10.5
75+	626	8.3	10.1
Cyfanswm	**7,542**	100	100
Benyw	3,859	51.2	50.5
Gwryw	3,683	48.8	49.5

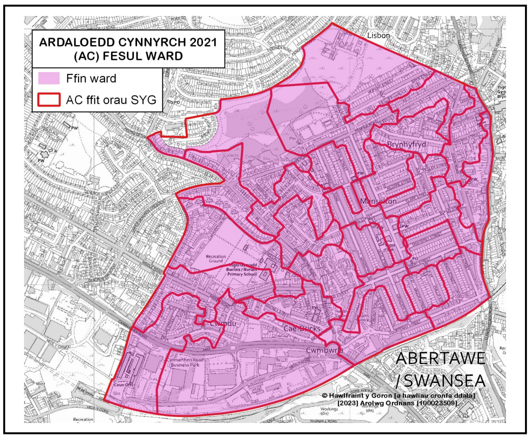

Ffynhonnell: Amcangyfrifon Poblogaeth Ardaloedd Bychain (canol 2022), SYG.

Sylwer: Mae ystadegau ward yn perthyn i Ardaloedd Cynnyrch (ACau) y Cyfrifiad a ddangosir ar y map cyfagos.

Crynodeb

- Y 16fed boblogaeth ward fwyaf yn Abertawe, a'r 3ydd dwysedd poblogaeth uchaf (2022).
- Cyfran is o bobl 16-24 oed, a chanrannau uwch o bobl 25-64 oed.
- Cyfran is o bobl sy'n gallu siarad Cymraeg neu sydd â chymwysterau lefel uchel.
- Cyfansoddiad aelwydydd yn gymharol agos at gyfartaleddau Abertawe.
- Cyfran uwch o eiddo teras.
- Canran fawr o aelwydydd yn rhentu'n breifat a llai yn rhentu gan y cyngor neu landlordiaid cymdeithasol.
- Cyfran uwch na'r cyfartaledd o breswylwyr yn weithgar yn economaidd ac yn weithwyr.

Nodweddion poblogaeth

Pobl:	Cwmbwrla	%	Abertawe %
a aned yn y DU	7,015	93.2	90.6
a aned y tu allan i'r DU	511	6.8	9.4
mewn grŵp ethnig heb fod yn wyn	454	6.0	8.6
sy'n gallu siarad Cymraeg (3+ oed)	485	6.6	11.2
mewn iechyd da	5,821	77.3	78.7
sy'n anabl o dan y Ddeddf Cydraddoldeb	1,757	23.3	22.4
â chymwysterau Lefel 4+ (16+ oed)	1,472	23.7	32.8
heb gymwysterau (16+ oed)	1,460	23.5	18.9

Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021, SYG (Tablau TS004, TS021, TS033, TS037, TS038, TS067).

Cyfansoddiad aelwydydd

	Cwmbwrla	%	Abertawe %
Cyfanswm aelwydydd / (Maint cyfartalog aelwyd)	**3,415**	(2.19)	(2.22)
Cyfansoddiad: Un person: 66+ oed	441	12.9	14.5
Arall	719	21.1	19.9
Aelwyd teulu sengl Pob un yn 66+ oed	258	7.6	9.5
Pâr priod neu mewn partneriaeth sifil	939	27.5	26.8
Teulu pâr sy'n cyd-fyw	389	11.4	10.4
Teulu unig riant	535	15.7	12.6
Aelwyd teulu sengl arall	18	0.5	0.7
Mathau eraill o aelwydydd	116	3.4	5.6

Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021, SYG (Tabl TS003).

TAI: *Math a deiliadaeth*

Math o lety	Cwmbwrla	%	Abertawe %
Ar Wahân	142	4.2	24.0
Pâr	594	17.4	34.5
Teras (gan gynnwys pen teras)	2,322	68.0	25.4
Fflat neu fflat ddeulawr	356	10.4	15.9
Carafán neu gartref teithiol/dros dro arall	2	0.1	0.2

Daliadaeth	Cwmbwrla	%	Abertawe %
Aelwydydd: Wedi'i berchnogi: Yn llwyr	1,219	35.7	35.4
Wedi'i berchnogi gyda morgais neu fenthyciad	994	29.1	26.9
Aelwydydd: Wedi'u rhentu: Rhentu cymdeithasol; gan y cyngor	198	5.8	11.7
Rhentu cymdeithasol; Arall (gan gynnwys Cymdeithasau Tai)	229	6.7	7.4
Rhentu preifat	765	22.4	18.0
Arall (gan gynnwys perchnogaeth a rennir, byw yn ddi-rent)	10	0.3	0.6

Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021, SYG (Tablau TS044, TS054).

GWEITHGARWCH ECONOMAIDD

Pobl 16 oed ac yn hŷn:	Cwmbwrla	%	Abertawe %
Yn economaidd weithgar	**3,686**	**59.4**	**54.3**
Gweithwyr: Rhan-amser ac amser llawn	3,022	48.7	42.2
Hunangyflogedig	377	6.1	6.4
Di-waith	161	2.6	2.5
Myfyriwr sy'n economaidd weithgar	126	2.0	3.3
Economaidd anweithgar	**2,518**	**40.6**	**45.7**
Wedi ymddeol	1,367	22.0	23.9
Myfyriwr	252	4.1	8.4
Gofalu am y cartref neu deulu	242	3.9	4.2
Sâl neu anabl yn y tymor hir	456	7.4	6.3
Arall	201	3.2	2.9

Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021, SYG (Tabl TS066)

MYNEGAI AMDDIFADEDD LLUOSOG CYMRU (MALIC)

- MALIC 2019 yn seiliedig ar ddaearyddiaeth Ardal Cynnyrch Ehangach Haen Is (ACEHI) 2011 - yn y proffil hwn, mae'r ardal yn cynnwys pump ACEHI.

Mynegai uchaf a safleoedd parthau (Cymru):

- Cwmbwrla 5 – Mynegai cyffredinol (3ydd degradd), Cyflogaeth, Addysg (2il degradd).
- Cwmbwrla 1 – Tai (Degradd 1af), Addysg (2il degradd).
- Cwmbwrla 3 – Amgylchedd Ffisegol, Tai (2il degradd).
- Cwmbwrla 2 – Tai (2il degradd).

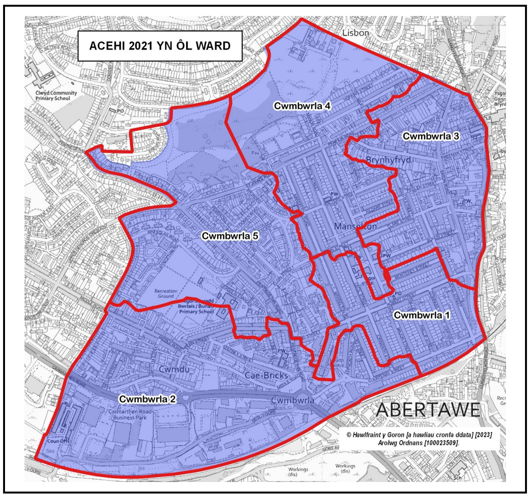

ACEHI	Mynegai cyffredinol		Parthau: Incwm		Cyflogaeth		Iechyd		Addysg		Mynediad at Wasanaethau		Tai		Diogelwch Cymunedol		Amgylchedd Ffisegol	
Cwm 1	**50**	**649**	49	567	68	862	86	1096	26	324	108	1523	8	129	91	1236	8	402
Cwm 2	**56**	**732**	62	731	83	1120	54	679	43	526	83	1252	12	195	61	800	10	409
Cwm 3	**54**	**719**	54	650	65	785	68	806	48	610	135	1796	13	199	83	1127	6	330
Cwm 4	**75**	**1057**	72	922	87	1142	82	1038	60	794	122	1630	32	508	47	619	22	556
Cwm 5	**37**	**417**	39	399	29	316	40	468	25	319	74	1107	67	1101	35	416	29	659

Ffynhonnell: MALIC 2019 (cyhoeddwyd Tachwedd 2019), Llywodraeth Cymru.
Sylwer: ACEHIau safleoedd **1-148** (Abertawe), **1-1909 (Cymru)**.

Sylwer: Bydd y cynnwys yn y proffil hwn yn cael ei ddatblygu wrth i ragor o ddata wardiau ddod ar gael.

Mae'r defnydd o ddata arolwg Ordnans yn y ddogfen hon yn destun amodau a thelerau – www.abertawe.gov.uk/trwyddedos